

Joanna OrzechowskaDOI: <https://doi.org/10.31648/an.4369>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9458-5991>

INSTYTUT SŁOWIAŃSZCZYNY WSCHODNIEJ UNIwersytetu WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE. WSPOMNIENIA JUBILEUSZOWE

Key words: Institute of Eastern Slavic Studies, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, jubilee of the Faculty of Humanities

W 2019 roku pracownicy Instytutu Słowiańszczyzny Wschodniej świętują potrójny jubileusz: jako społeczność akademicka – 20-lecie powstania Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, jako humaniści – 50-lecie Wydziału Humanistycznego, jako neofilolodzy – 20. urodziny czasopisma „Acta Neophilologica”.

Redakcja pisma postanowiła w roku jubileuszowym zamieścić w rubryce „Sylwetki naukowe” wspomnienie o naukowcach i dydaktykach, którzy tworzyli historię Instytutu, o ludziach, którzy – zmagając się z różnorodnymi problemami – kreowali, organizowali i popularyzowali badania naukowe, stale doskonalili wykłady i zajęcia praktyczne, promowali kierunki, jednostkę i uczelnię. Zgrany kolektyw tworzył i redagował czasopisma, organizował konferencje, uczestniczył w szkoleniach, podwyższając swoje kwalifikacje w trosce o jakość pracy ze studentami. Z okazji jubileuszu należy im się podsumowanie dokonań. Czynimy to na łamach czasopisma, którego los jest niepewny w związku z przeprowadzaną reformą szkolnictwa wyższego oraz w czasie restrukturyzacji, gdyż wszyscy od 1 października 2019 roku będą musieli dostosować się do nowych ram organizacyjnych, a Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej przestanie istnieć.

Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej narodził się jako Zakład Filologii Rosyjskiej w Wyższej Szkole Nauczycielskiej, powołanej 19 czerwca 1969 roku

na bazie istniejącego Studium Nauczycielskiego. 15 września 1969 roku odbyła się uroczysta inauguracja pierwszego roku akademickiego nowej uczelni.

Dwa lata później, 1 grudnia 1971 roku na Wydziale Humanistycznym utworzono Zakład Filologii Rosyjskiej (ZFR), w którym kształcono na trzy-letnich studiach nauczycieli języka rosyjskiego. W Zakładzie pracę podjęli: mgr Jadwiga Łaginowicz, mgr Borys Kondziero oraz pierwsza asystentka – mgr Irena Rudziewicz.

Początki były trudne. Brakowało kadry naukowej, nawet pracowników ze stopniem doktora, dobrze wyposażonej biblioteki, pomocy dydaktycznych. Pracownicy szukali pomocy na zewnątrz, poprzez nawiązywanie kontaktów z innymi ośrodkami rusycystycznymi w Polsce (Instytut Słowianoznawstwa PAN, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Łódzki) oraz w ZSRR (Instytut Języka Rosyjskiego im. A. Puszkina w Moskwie, Moskiewski Uniwersytet Państwowy im. M.W. Łomonosowa, Uniwersytet w Rostowie n. Donem, Instytut Pedagogiczny im. A. Hercena w Leningradzie).

W związku z reformą szkolnictwa wyższego od października 1973 roku naukę języka rosyjskiego rozpoczęli studenci dwóch roczników – II roku studiów trzyletnich i I roku studiów czteroletnich. W Zakładzie pracowało wówczas sześciu magistrów filologii rosyjskiej. Kierownikiem Zakładu została specjalistka przybyła ze Związku Radzieckiego – doc. Antonina Dieragina z Moskwy.

10 stycznia 1973 roku zapowiedziano przekształcenie Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Wyższą Szkołę Pedagogiczną (WSP), a 20 sierpnia rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów dokonano restrukturyzacji, przy czym zmiana na Wydziale Humanistycznym nastąpiła z początkiem roku akademickiego 1973/1974.

W 1975 roku ZFR uzyskał prawo prowadzenia prac magisterskich, do tego czasu wykształcił 158 absolwentów studiów zawodowych.

W latach 1975-1985 stopnie magistrów uzyskało 379 studentów filologów-rusycystów (203 na studiach dziennych, 176 na zaocznych). Podjęli oni pracę jako nauczyciele w szkołach podstawowych, zawodowych i średnich w województwie olsztyńskim oraz województwach ościennych. Natomiast w 1987 roku mury uczelni opuścili pierwsi absolwenci rusycystyki, kształcący się według poszerzonego, pięcioletniego programu studiów.

W 1999 roku Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej, jako jednostka Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej, wszedł w strukturę nowo utworzonego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (UWM).

Wraz z rozwojem jednostki zmieniał się jej status i struktura. Dzięki staraniom prof. Alberta Bartoszewicza Zakład Filologii Rosyjskiej przekształcono w Katedrę Słowiańszczyzny Wschodniej, a następnie 28 czerwca 1994 roku powołano Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej (ISW). W 2005 roku, z powodu braków kadrowych, przekształcono go w Instytut Neofilologii, w skład którego, poza Instytutem Słowiańszczyzny Wschodniej, weszły Katedra

Filologii Angielskiej oraz Katedra Filologii Germańskiej. Wzmocnienie i rozwój kadry naukowej pozwoliły na wyodrębnienie w 2009 roku ww. jednostek i ich samodzielne funkcjonowanie.

Aż do lat 80. kształcenie było prowadzone tylko w zakresie filologii rosyjskiej o specjalności nauczycielskiej. W latach 90. ofertę poszerzono, m.in. z powodu wprowadzenia dwukierunkowości nauczania na studiach nauczycielskich. Z związku z rozszerzeniem możliwości kadrowych na studiach dziennych uruchomiono filologię wschodniosłowiańską, zaś filologia rosyjska pozostała na studiach magisterskich uzupełniających i zaocznych. W roku akademickim 1998/1999 został otworzony nowy kierunek – filologia rosyjska z językiem niemieckim. W kolejnym roku akademickim kształcenie uzupełniono o filologię rosyjską z językiem angielskim. W roku akademickim 2001/2002 uruchomiono kolejny długo oczekiwany kierunek – filologię ukraińską. W roku akademickim 2002/2003 studenci mogli wybrać nowy kierunek łączony – filologię ukraińsko-polską na studiach dziennych, zaś na filologii rosyjskiej mogli kształcić się studenci zaoczni.

Nie zawsze jednak odnotowywaliśmy popularność i ciągłość uruchamianych kierunków. 27 lutego 1983 roku wstrzymano nabór na filologię rosyjską z powodu braków kadrowych, jednak już następnego roku udało się wrócić do przerwanej edukacji. W roku akademickim 2009/2010 nie uruchomiono I roku filologii ukraińskiej ze względu na małą liczbę kandydatów, z czasem kierunek został zlikwidowany. Odeszliśmy od kształcenia dwukierunkowego, powracając do klasycznego kształcenia na kierunku filologia rosyjska.

W roku akademickim 2017/2018 ogłoszono nabory na nowe kierunki – lingwistykę w biznesie (studia I stopnia), oraz komunikację międzykulturową w Europie (studia II stopnia prowadzone w języku rosyjskim).

W roku akademickim 2002/2003 roku Instytut rozpoczął współpracę z Międzynarodowym Centrum Edukacyjnym w Braniewie. W ośrodku zamiejscowym uruchomiono kierunek filologia rosyjska z językiem angielskim na studiach magisterskich. W Braniewie studiowała grupa studentów z Kaliningradu, a kształcenie prowadzili wykładowcy z uniwersytetów w Kaliningradzie i Olsztynie. Po dwóch latach nauki w Braniewie studenci zostali przeniesieni do Olsztyna.

Początkowo siedziba ZFR (lata 1971-1976) mieściła się w budynku przy ulicy S. Pieniężnego 4. Zakład dysponował małymi pokojami na ostatnim piętrze, na które można było dostać się po starych, drewnianych skrzypiących schodach. Z czasem zabytkowy budynek położony naprzeciwko Poczty Głównej został rozebrany, a ZFR wraz z biblioteką przeniesiono do pawilonu na zapleczu Domu Studenta nr 2 przy ulicy Niepodległości. Zakład funkcjonował tam do 1989 roku. Złe warunki (zapadające się podłogi, cienkie, przemarzające ściany) spowodowały kolejne przeniesienie do budynku na ulicy F. Szrajbera 11. Od 2006 roku Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej wraz z całym Wydziałem Humanistycznym mieści się w Kortowie, w nowym budynku przy ulicy K. Obitza 1.

W Instytucie trwały ciągle starania o uzupełnianie księgozbioru. Na początku funkcjonowania ZFR (1971-1976) biblioteka mieściła się w jednym pokoiku w budynku przy ulicy S. Pieniężnego. Dzięki inicjatywie mgr I. Rudziewicz zaprenumerowano rosyjskie czasopisma literackie. Zaczęto też przejmować zbiory od byłego Studium Nauczycielskiego w Ostródzie oraz przyjmować dary od osób prywatnych i instytucji. W 1974 roku zatrudniono bibliotekarkę Ninę Koubę, która fachowo i systematycznie dbała o poszerzanie księgozbioru. W baraczkę przy ulicy Niepodległości przy bibliotece urządzono czytelnię, w której studenci i pracownicy mieli dostęp do zbiorów wydzielonych z Biblioteki Głównej. Po zmianie siedziby Zakładu do budynku przy ulicy F. Szrajbera 11 przeniesiono również zasoby biblioteczne. Z biblioteki można było korzystać codziennie, a w dni zjazdów studentów zaocznych również w soboty i niedziele.

Biblioteka w 1996 roku liczyła 16 tys. woluminów i stanowiła zbiór przeznaczony przede wszystkim dla rusycystów. Dominowały pozycje rosyjskojęzyczne, ale były też białoruskie i ukraińskie. Księgozbiór tworzyły podręczniki, słowniki, opracowania, literatura piękna, albumy. Zaletą biblioteki była szybka dostępność zbiorów oraz świetna orientacja w zbiorach obsługujących bibliotekarzy. W bibliotece dostępne były czasopisma (38 tytułów rosyjsko-, polsko-, ukraińsko-, białoruskojęzycznych). Można było przeglądać archiwalne prace magisterskie (za zgodą promotora udostępniane na miejscu). Biblioteka wraz z czytelnią (18 miejsc) zajmowała początkowo 5 pomieszczeń lekcyjnych, szczelnie wypełnionych pełnymi półkami książek i czasopism. Studenci i pracownicy mieli do dyspozycji katalog alfabetyczny oraz rzeczowy. W 1996 roku w bibliotece pracowały mgr Hanna Kantor oraz mgr Lucyna Kowalczyk (absolwentki filologii rosyjskiej). Z czasem, z powodu braku miejsca na wciąż powiększające się zbiory, bibliotekę przeniesiono do pomieszczeń piwnicznych, adaptując zwolnione pomieszczenia na drugim piętrze na sale audytoryjne.

Od połowy października 2007 roku działa Biblioteka Główna UWM, w której zasobach znalazły się zbiory biblioteczne dawnej WSP.

W ISW od początków istnienia zatrudnionych było około 90 osób. Niżej w porządku alfabetycznym prezentujemy wykaz osób, które podjęły pracę w Zakładzie Filologii Rosyjskiej, Katedrze Filologii Rosyjskiej, Instytucie Neofilologii, Instytucie Słowiańszczyzny Wschodniej:

mgr Anna Auksztulewicz

mgr Jolanta Bajena

prof. dr hab. Albert Bartoszewicz

dr hab. Iryna Betko, prof. UWM

prof. dr hab. Adam Bezwiński

prof. dr hab. Bazyli Białokozowicz

dr hab. Wiera Bielousowa, prof. UWM

dr Robert Bieliński

mgr Tamara Bołdak-Janowska

dr Iwona Borys
mgr Igor Brewka
mgr Edyta Chelchowska
dr Irena Chowańska
dr Mirosława Czetyrba-Piszczako
mgr Dariusz Dąbrowski
mgr Ryszard Dembinski
mgr Galiba Dobriańska
mgr Jolanta Dokurno
mgr Mirosław Gmurkowski
mgr Zinaida Griesznych
mgr Anna Grzebieniak
mgr Iwona Hetman-Pawlaczyk
mgr Izabela Jabłońska
mgr Irena Jackiewicz
prof. dr hab. Mieczysław Jackiewicz
mgr Antoni Janowski
mgr Julia Janukowicz
prof. dr hab. Elżbieta Janus
mgr Grażyna Jasińska
mgr Wanda Jastrzębska
dr Beata Jeglińska
prof. dr hab. Alla Kamalova
dr Teresa Kawula
mgr Tatiana Katunina
prof. dr hab. Aleksander Kiklewicz
mgr Katarzyna Kokot-Góra
mgr Borys Kondziero
dr Jarosława Koniewa
dr Nina Korcz
mgr Irena Korsak-Bałabańska
prof. dr hab. Joanna Korzeniewska-Berczyńska
mgr Oksana Korinetska
dr Barbara Kozak
mgr Anna Kowaliszyn
dr Olga Letka-Spychała
dr Jadwiga Łaginowicz
mgr Maria Ławrynowicz-Szczepaniak
prof. dr hab. Stanisław Łaniec
prof. dr hab. Michał Łesiów
mgr Dominika Malinowska
prof. dr hab. Antoni Markunas
prof. dr hab. Leontij Mironiuk

dr Joanna Nawacka
dr hab. Iwona Ndiaye, prof. UWM
dr hab. Ewa Nikadem-Malinowska, prof. UWM
dr Magdalena Makowska
dr hab. Grzegorz Ojcewicz, prof. UWM
mgr Joanna Olechno-Wasiluk
dr hab. Joanna Orzechowska
prof. dr hab. Arnoldas Piroczkinas
dr Paweł Pietnoczka
prof. dr hab. Walenty Piłat
dr Monika Piotrowska-Mazurowska
dr hab. Helena Pociechina, prof. UWM
dr Włodzimierz Poczynajło
dr hab. Irena Rudziewicz, prof. UWM
mgr Wiesława Samko
dr Izabella Siemianowska
dr Czesław Sim
dr hab. Andrzej Sitarski
dr Włodzimierz Skukowski
mgr Anna Stasiak
mgr Anna Starościak-Bartoszewicz
dr Włodzimierz Stochel
dr Jarosław Strycharski
mgr Ewelina Szmyt
mgr Władysław Świacki
dr Larysa Tyrolska
mgr Ewa Wrochna
mgr Marta Wysokińska
dr Magdalena Zaorska
mgr Nina Zielińska
prof. dr hab. Tadeusz Zienkiewicz
mgr Maria Złota
prof. dr hab. Wanda Zmarzer
mgr Tatiana Żylina

W latach 70. i 80. kadre naukową wspomagali specjaliści ze Związku Radzieckiego: doc. dr Antonina Dieragina, doc. dr Serafima Jerszowa, doc. dr Anatolij Gułak, doc. dr. Wasilij Uszakow, doc. dr Gita Oksman, doc. dr Wiktor Badikow, doc. dr Olga Straszkowa, doc. dr Jelena Achmietz-kijewa, doc. dr Natalia Batażok, doc. dr. Iraida Ustimienko.

W ciągu 50 lat funkcjonowania ISW pracownicy rozwijali się naukowo, pisząc i broniąc swe rozprawy doktorskie i habilitacyjne oraz wydając monografie profesorskie.

Będąc pracownikami jednostki, stopień doktora uzyskali: Włodzimierz Poczynajło, Nina Korcz, Mieczysław Jackiewicz, Irena Rudziewicz, Larysa Tyrolska, Walenty Piłat, Włodzimierz Skukowski, Iwona Obłąkowska-Galanciak, Joanna Orzechowska, Beata Jeglińska, Magdalena Zaorska, Mirosława Czetyrba, Joanna Nawacka, Monika Piotrowska-Mazurowska, Iwona Borys, Jarosław Strycharski, Robert Bieliński, Irena Chowańska, Izabella Siemianowska, Olga Letka-Spychała.

Dysertacje habilitacyjne zostały obronione przez następujących pracowników Instytutu: Walenty Piłat, Tadeusz Zienkiewicz, Mieczysław Jackiewicz, Leontij Mironiuk, Ewa Nikadem-Malinowska, Wiera Bielousowa, Irena Rudziewicz, Iwona Ndiaye, Helena Pocięcina, Joanna Orzechowska.

Instytut jest szczególnie dumny z pracowników, którzy otrzymali z rąk prezydentów RP nominacje profesorskie. Byli to: Walenty Piłat, Joanna Korzeniewska-Berczyńska, Tadeusz Zienkiewicz, Mieczysław Jackiewicz, Leontij Mironiuk, Aleksander Kiklewicz.

Za wybitne osiągnięcia naukowe i krzewienie międzynarodowej współpracy naukowej prof.prof. Bazyli Białokozowicz, Albert Bartoszewicz oraz Walenty Piłat zostali uhonorowani tytułami doktorów *honoris causa* rosyjskich uniwersytetów.

Jako dziekani, na czele Wydziału Humanistycznego stanęli prof. dr hab. Walenty Piłat (1987-1990) oraz prof. dr hab. Albert Bartoszewicz (1996-1999). Funkcję prodziekanów pełnili: prof. dr hab. Mieczysław Jackiewicz (1977-1978), prof. dr hab. Aleksander Kiklewicz (2005-2008), dr Iwona Obłąkowska-Galanciak (Ndiaye) (1999-2002; 2002-2005), dr hab. Ewa Nikadem-Malinowska (2012).

Dwóch pracowników ISW kontynuowało swoją karierę zawodową w dyplomacji: prof. dr hab. Mieczysław Jackiewicz jako Konsul Generalny RP na Litwie, dr Jarosław Strycharski jako konsul ds. Polonii w Konsulacie Generalnym RP w Kaliningradzie.

Sztandarowym kierunkiem badań w Instytucie były i są „Polsko-wschodniosłowiańskie powiązania kulturowe, literackie i językowe”. Tej tematyce poświęcono pierwszą konferencję naukową zorganizowaną w 1980 roku *Język rosyjski oraz literatura rosyjska i radziecka. Wzajemne związki polsko-rosyjskie* oraz kolejne edycje konferencji, organizowanej od 1985 roku. Problematyka polsko-wschodniosłowiańska była opracowywana m.in. w ramach tematów statutowych. W 1996 roku wydano monografię, przekształconą w 1997 roku w czasopismo „Acta Polono-Ruthenica”. Przez ponad 30 lat opublikowano w nim blisko tysiąc artykułów naukowych, skupiając wokół problematyki polsko-wschodniosłowiańskiej polskich i zagranicznych badaczy. Konferencja oraz czasopismo są znane i rozpoznawalne jako specjalność naukowa olsztyńskiego środowiska badaczy kultury, literatury i języka Słowian Wschodnich.

Olsztyński ośrodek jest jednym z nielicznych w Polsce (obok Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Warszawskiego),

w którego kręgu zainteresowań badawczych znajduje się kultura i piśmiennictwo staroobrzędowców. W rezultacie przeprowadzonych badań opublikowano ponad 50 artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach, 6 monografii, na konferencjach krajowych i zagranicznych zaprezentowano kilkadziesiąt referatów, a także zrealizowano trzy granty. W nieczynnym staroobrzędowym klasztorze w Wojnowie prof. Helena Pocięchina zorganizowała kilka studenckich obozów naukowych. W latach 2014-2016 redagowano serię wydawniczą „Fontes Slavia Orthodoxa”, którą przekształcono w 2017 roku w czasopismo. Pracownicy zajmują się propagowaniem i krzewieniem wiedzy o historii ruchu staroobrzędowego na Mazurach w ramach *Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki* oraz projektów zewnętrznych. Podpisano umowę z interesariuszem – Muzeum Ikon i Kultury Staroobrzędowców w Wojnowie – z którym realizowane są różnorodne działania.

Kolejnym kierunkiem badań w ISW jest rosyjska emigracja i jej kulturowa spuścizna. W ramach tematu badawczego rozpatrywane są zagadnienia dorobku literackiego i kulturowego rosyjskich emigrantów trzech fal uchodźstwa, zainicjowanych rewolucją październikową 1917 roku. Temat realizowany jest we współpracy z Domem Rosyjskiej Zagranicy im. A. Sołżenicyna w Moskwie, będącym jednym z najważniejszych instytutów badawczych na świecie, koncentrujących się na studiach emigrantologicznych, a także Międzynarodową Komisją Emigrantologii Słowian Międzynarodowego Komitetu Słowistów, którego sekretarzem jest dr hab. Iwona Anna Ndiaye, prof. UWM, a członkiem dr hab. Grzegorz Ojcewicz, prof. UWM. Współpraca z centrum emigrantologicznym w Moskwie umożliwia dostęp do archiwów oraz konsultacje i staże naukowe, które zaowocowały licznymi opracowaniami zarówno indywidualnymi, jak i zbiorowymi. W 2014 roku zainicjowano cykliczne spotkania naukowe, mające na celu wymianę doświadczeń i prezentację dorobku specjalistów w zakresie badań emigrantologicznych z Polski i Rosji.

W latach 2014-2017 10-osobowy zespół pracowników i doktorantów Katedry Filologii Angielskiej i Instytutu Słowiańszczyzny Wschodniej realizował temat badawczy *Komunikacja międzykulturowa w świetle współczesnej translatologii*. Badania realizowano z inicjatywy i pod opieką naukową dr hab. Iwony Ndiaye, prof. UWM oraz dr hab. Ewy Kujawskiej-Lis, prof. UWM. W 2014 roku ramach tematu zainicjowano konferencję naukową *Komunikacja międzykulturowa w świetle współczesnej translatologii*, która dała początek cyklicznym spotkaniom „Między Słowami – Między Światami”. Dotychczas przedstawiciele ośrodków krajowych ogłosili blisko 200 referatów, a reprezentanci ośrodków zagranicznych zaprezentowali się w 33 wystąpieniach.

W centrum zainteresowania dydaktyków oraz pracowników naukowo-dydaktycznych ISW leżą problemy nauczania języka rosyjskiego jako obcego. Pierwsze konferencje, zorganizowane jeszcze przez ZFR, były spotkaniami naukowymi poświęconymi metodyce nauczania literatury i języka rosyjskiego

(1976, 1983). Pracownicy Instytutu są autorami wielu specjalistycznych podręczników do nauki języka rosyjskiego.

Duże zainteresowanie pracowników ISW wzbudziła konferencja *Bajka w przestrzeni naukowej i edukacyjnej*. Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego, a zarazem pomysłodawczynią cyklu konferencji (2010, 2011, 2013, 2015) o takim tytule była dr Magdalena Zaorska. Jednocześnie dr Zaorska stała się współredaktorką 12 monografii, stanowiących rejestrację wystąpień konferencyjnych.

Pracownicy jednostki byli aktywnymi propagatorami i promotorami języka, literatury i kultury rosyjskiej.

W 1977 roku w Warszawie założono Polskie Towarzystwo Rusycystyczne (PTR), a miesiąc później powstał jego oddział w Olsztynie. W latach 70. PTR liczyło 203 członków, skupionych w 10 kołach: w Olsztynie, Bartoszycach, Lidzbarku Warmińskim, Mrągowie, Ostródzie, Kętrzynie, Szczytnie. Do towarzystwa należeli przede wszystkim nauczyciele języka rosyjskiego szkół podstawowych i średnich, lektorzy języka rosyjskiego wyższych uczelni oraz wykładowcy filologii rosyjskiej WSP w Olsztynie, a także studenci-rusycyści.

Członkowie PTR propagowali we własnych szkołach rosyjski język, literaturę i kulturę. Wielu uczestniczyło w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Olsztyński Oddział PTR był także współorganizatorem Olimpiad Języka Rosyjskiego dla uczniów szkół podstawowych i średnich. Wspólnie z Kuratorium Oświaty i Wychowania zorganizowano Młodzieżowe Towarzystwo Naukowe, które wraz z Zakładem Filologii Rosyjskiej prowadziło dla młodzieży licealnej Studium Języka Rosyjskiego i Literatury.

Koło PTR pracowników WSP (do którego w latach 70. należeli mgr Borys Kondziero, mgr Irena Korsak-Bałabańska, mgr Władysław Świacki – sekretarz Koła PTR) prowadziło działalność nastawioną na integrację środowiska rusycystycznego oraz wzajemne dokształcanie, co niewątpliwie przyczyniało się do zajmowania przez uczniów z województwa doskonałych lokat w Olimpiadach Języka Rosyjskiego.

Koło PTR pracowników WSP ściśle współpracowało z Kołami Terenowymi PTR. W ZFR działało także Studenckie Koło PTR.

Zakład Filologii Rosyjskiej wraz z Samodzielną Pracownią Kulturoznawstwa WSP w Olsztynie organizował seminaria filmowe w kinie Awangarda. Często projekcje filmów poprzedzone były wystąpieniami pracowników. W latach 90. tradycje organizowania pokazów filmowych przejął Dyskusyjny Klub Filmowy (DKF) prowadzony przez mgr Iwonę Obłąkowską-Galanciak.

Pracownicy Zakładu, a następnie Instytutu uczestniczyli w Olimpiadach Języka Rosyjskiego jako jurorzy i organizatorzy.

Studenci filologii rosyjskiej chętnie uczestniczyli w studenckich kołach naukowych. Najstarszym kołem naukowym w ZFR było Studenckie Koło PTR, zorganizowane w 1977 roku, do którego należeli prawie wszyscy studenci filologii rosyjskiej. Opiekę nad kołem sprawował dr Włodzimierz Skukowski.

Do koła należała organizacja zadań naukowych, mających na celu kształtowanie pełnowartościowego absolwenta studiów rusycystycznych. Studenci przygotowywali się do pełnienia funkcji organizatora życia naukowego w nauczycielskim środowisku rusycystycznym. Zarząd Koła swoje zadania realizował w następujących sekcjach zainteresowań: spotkania z przedstawicielami nauki i kultury, informacja naukowa, informacja i propaganda, praca naukowa, kronikarska, kolportaż wydawnictw naukowych, organizacyjna.

W roku akademickim 1996/1997 powołano Studenckie Koło Naukowe z dwiema sekcjami: językoznawczą i literaturoznawczą. Nad całością prac koła czuwał prof. Leontij Mironiuk, sekcją literaturoznawczą kierowała prof. Ewa Nikadem-Malinowska.

W listopadzie 2003 roku założone zostało Koło Sławistów. W programie zaplanowano działalność w dwóch sekcjach – kulturoznawczej oraz badawczej. Przewidziano organizację spotkań, prelekcji, dyskusji panelowych, realizację projektów naukowych, współpracę z innymi kołami w Polsce i za granicą, działalność wydawniczą, ekspedycje o charakterze etnicznym i kulturowo-poznawczym. Opiekunami koła zostali dr hab. Aleksander Kiklewicz, prof. UWM oraz dr Helena Pocięcina.

W 1997 roku powstało Studenckie Ukrainoznawcze Koło Naukowe. Jego opiekunem została dr Jarosława Koniewa. Oprócz filologów do koła należeli studenci pedagogiki i politologii. Na spotkaniach omawiano bieżące wydarzenia polityczno-kulturalne Ukrainy oraz badano folklor pogranicza (piosenki, zwyczaje świąteczne). Zrodziła się też idea organizacji wyjazdów na Ukrainę.

Kontynuując tradycje Studenckiego Ukrainoznawczego Koła Naukowego, studenci filologii ukraińskiej założyli w 2003 roku Koło Naukowe Ukrainistów. Opiekę nad nim powierzono mgr. Igorowi Brewce. Pierwszą imprezą zorganizowaną przez koło były andrzejki, w trakcie których zebrani zapoznawali się z obrzędami i zwyczajami, tańcami i śpiewami towarzyszącymi temu świętu.

W ISW istniała także grupa teatralna. Początkowo funkcjonowała pod nazwą „Echo”, w późniejszych latach zmieniła nazwę na „AKME”.

DKF rozpoczęła działalność od lutego 1997 roku. Przy zaangażowaniu opiekuna oraz studentek prezentowano ciekawe i nieznane studentom filmy. Spotkania w miłej atmosferze pozwalały poznać kulturę rosyjską oraz dawały możliwość ustosunkowania się do niej, wyrażenia własnych emocji. Wśród działań DKF były przeglądy wybitnych dzieł kina rosyjskiego i radzieckiego, wyjazdów do Rosyjskiego Ośrodka Nauki i Kultury w Warszawie, spotkania z twórcami filmowymi, organizacja wieczorów z filmem. Formalnie DKF działał pod kierunkiem dr hab. Iwony Anny Ndiaye, prof. UWM do 2017 roku. Wraz ze zmianą struktury jednostki w ramach struktur UWM, zmianie uległa również formuła spotkań, które przyjęły formę spotkań otwartych. W pokazach najnowszych kina organizowanych m.in. podczas Dni Wydziału Humanistycznego brali udział studenci różnych kierunków.

Opiekunem Studenckiego Koła Przekładu jest również dr hab. Iwona Ndiaye, prof. UWM. Koło rozpoczęło działalność z końcem października 2014 roku, chociaż oficjalna rejestracja nastąpiła w lutym 2015 roku. W ramach działalności koła studenci doskonalą swoje umiejętności przekładowe oraz poszerzają wiedzę o warsztacie współczesnego tłumacza. Członkowie koła aktywnie uczestniczą w międzynarodowych konferencjach naukowych z cyklu „Między Słowami – Między Światami”. Ponadto organizują konkursy oraz popularyzują filologię rosyjską podczas Dni Otwartych Drzwi, Dni Humana, Dnia Fantastyki i Nauki.

Studenci Instytutu wielokrotnie brali udział, często z sukcesami, w konkursach recytatorskich do których przygotowywała ich dr Magdalena Zaorska. Konkursy rozbudzały zainteresowanie poezją rosyjską oraz kształtowały umiejętności estetycznego prezentowania tekstów rosyjskich w oryginale. Studenci mierzyli się z własną tremą i krytyczną oceną specjalistów: filologów oraz aktorów.

Idea popularyzacji poezji ukraińskiej przyświeca Konkursowi Recytatorskiemu Poezji Ukraińskiej. W konkursie tym uczestniczyli także studenci Instytutu.

Ważnym wydarzeniem w historii ISW było otwarcie (7-8 grudnia 2017 roku) Centrum Języka Rosyjskiego i Kultury w ramach partnerskiej sieci „Instytut Puszkina”. Instytut Puszkina UWM powstał przy organizacyjnym i metodycznym wsparciu Centrum Języka Rosyjskiego i Kultury „Instytut Puszkina” Piatigorskiego Uniwersytetu Państwowego oraz finansowym wsparciu Ministerstwa Edukacji i Nauki FR.

Głównym zadaniem Instytutu Puszkina pozostaje rozwijanie współpracy między Rosją a Polską, popularyzacja oraz upowszechnienie rosyjskiej kultury i języka za pośrednictwem różnorodnych przedsięwzięć edukacyjnych i kulturalnych. W ramach działalności Centrum otwierają się szerokie możliwości językowego testowania studentów oraz przeprowadzania kursów podwyższających kwalifikacje wykładowców języka rosyjskiego, w tym za pośrednictwem portalu Образование на русском, przy metodycznym wsparciu ze strony partnerów rosyjskich.

W 2017 roku, wraz z objęciem stanowiska dyrektora ISW przez dr hab. Joannę Orzechowską, Rada Instytutu opracowała i zatwierdziła „Strategię rozwoju Instytutu Słowiańszczyzny Wschodniej na lata 2018-2020”. W wizji, misji i celach działania Instytutu nawiązano do tych kart historii, gdy Instytut prężnie się rozwijał i był liczącym się oraz zauważanym ośrodkiem w polskim i zagranicznym środowisku rusycystycznym. Już wiemy, że historia ISW skończy się w 2019 roku, ale życzymy sobie i naszym następcom kolejnych lat naukowych poszukiwań, satysfakcjonujących spotkań z młodym pokoleniem, kreatywnej pracy na rzecz swojej uczelni i regionu.

Bibliografia

- Badania naukowe*. 2000. Red. Hołdyński C., Jankowski J. Olsztyn.
Badania naukowe 2000/2001. Organizacja i synteza wyników. 2001. Red. Hołdyński C., Jankowski J. Olsztyn.
Chłosta Jan. 1999. *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie 1969-1999*. Olsztyn: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej.
„Sławista”, nr 1-34.
U źródeł uniwersytetu. 1993-1999. 1999. Olsztyn.

Summary

INSTITUTE OF EASTERN SLAVIC STUDIES AT THE UNIVERSITY OF WARMIA AND MAZURY IN OLSZTYN – JUBILEE MEMORIES

In 2019, the employees of the Institute of Eastern Slavic Studies are celebrating a triple jubilee: as an academic community – the 20th anniversary of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn; as humanities scholars – the 50th anniversary of the Faculty of Humanities; finally, as philologists – the 20th anniversary of the *Acta Neophilologica* journal. Hence, we are summarizing academic achievements of researchers and teachers who have contributed to the establishment and development of the Institute. These are people who have had to face various problems on their professional path, yet their aim has always been to undertake, organize and popularize scientific research, improving their lectures and classes, promoting Eastern Slavic Studies as well as the university. This close-knit group of staff have contributed to and edited journals, organized conferences, participated in workshops, gaining new qualifications so that students could benefit from their expertise. Unfortunately, as a result of the reform of higher education enforced on the 1st of October 2019, the Institute of Eastern Slavic Studies will cease to exist.

Kontakt z Autorką:
joanna.orzechowska@uwm.edu.pl